

SINT-PETRUS-ABDIJ

Enkele belangrijke momenten in de geschiedenis van de Sint-Petrus-abdij van Moissac

Volgens een legende van de benedictijnse monniken zou de koninklijke abdij Moissac gesticht zijn in de 6e eeuw door koning Clovis I, maar we weten dat het klooster pas dateert uit de Karolingische tijd.

In het midden van de 11e eeuw wordt Moissac verbonden met de beroemde abdij Cluny in Bourgondië, en in het leven van het klooster luidde dit een nieuwe periode in. Durand de Bredons was de eerste abt die door Cluny werd benoemd. Hij was abt van 1047 tot 1072, en tevens bisschop van Toulouse. Nog geen veertig jaar na de herbouw van de abdijkerk, kwam in 1100 de kruisgang tot stand. Alle kapitelen en hoekpijlers dragen beeldhouwwerk, en behoren tot de artistieke top van de romaanse kunst. Ze zijn herplaatst in de kruisgang die in de 13e eeuw is herbouwd (spitsbogen in baksteen).

In het begin van de 12e eeuw leefden in de abdij een honderdtal monniken. Hun belangrijkste activiteit was het koorgebed, en het dagritme werd bepaald door de acht gebedstijden. Verder kopieerden de monniken religieuze latijnse teksten, Bijbels, uittreksels en commentaren van christelijke auteurs, enz. De meeste originele manuscripten werden in 1678 van Moissac naar Parijs gebracht, en worden nu bewaard in de Bibliothèque Nationale.

Een twintigtal jaren na de kruisgang, werd het uitzonderlijke zuid-portaal van de abdijkerk beeldhouwd. De iconografie van het tympanon is vooral geïnspireerd door een visioen uit de Openbaring van Johannes.

Het huidige gotische kerkgebouw, in baksteen, dateert uit de 15e eeuw, maar de lagere bouwdelen, in natuursteen, zijn nog van de kerk uit de 12e eeuw.

In 1626 werd de abdij gesecculariseerd: na acht eeuwen benedictijns leven werden de monniken seculiere kanunniken. Met de Franse Revolutie eindigde in 1790 in de Sint-Petrus-abdij van Moissac het religieuze leven, en de gebouwen werden als nationale goederen aan particulieren verkocht.

Toen er in de 19e eeuw een hernieuwde interesse kwam in het abdijcomplex, werden kruisgang en kerk geplaatst op de monumentenlijst. Maar toen in diezelfde periode de spoorlijn Bordeaux-Sète werd aangelegd, moest er de middeleeuwse refter voor worden afgebroken.

Dank zij de internationale bekendheid van de kruisgang en het portaal van Moissac, is Moissac in 1998 geplaatst op de wereldlijst van de UNESCO.

De kruisgang

De kruisgang van Moissac geniet om vele redenen internationale bekendheid, vanwege de afwisselende en negen eeuwen oude romaanse beeldhouwwerken. Van de 76 kapitelen zijn er een vijftigtal thematisch, dat wil zeggen dat ze episodes uit de Bijbel of uit heiligenlevens weergeven. Andere kapitelen laten de Schepping zien (bloemen, planten, dieren).

Op de marmeren plaat op de middenpijler in de westgalerij staat aangegeven dat de romaanse kruisgang werd beëindigd in het jaar 1100. De letters op de vier onderste regels zijn nog niet ontcijferd.

WESTGALERIJ

I - Philippus, apostel

1. Offer van Abraham
2. Verering van het Kruis
3. Acanthusbladeren
4. Acht adelaars in strijd
5. Daniël in de leeuwenkuil ; Verkondiging van Jezus' geboorte aan de herders
6. Acanthusbladeren
7. Duivels als hoornblazers en boogschieters
8. Opwekking van Lazarus
9. Palmbladeren
10. Mensen en dieren

II - Simon de Zeloot, apostel

11. Zalving van David door de profeet Samuël
12. Bladermotief
13. Adelaars en leeuwen
14. Acanthusbladeren
15. De acht Zaligsprekingen
16. Leeuwen en mensen in strijd
17. Kaïn en Abel
18. Bladermotief
19. Hemelvaart van Alexander de Grote (?)
20. David en Goliat

III - Bartholomeüs, apostel

ZUIDGALERIJ

IV - Mattheüs, apostel

21. Feestmaal van Herodes en Onthoofding van Johannes de Doper
22. Vogels in planten als bomen
23. De grote stad Babylon
24. Vogels in strijd
25. Droom van koning Nebukadnessar
26. Prediking en marteldood van de H. Stefanus
27. Acanthusbladeren

28. David en zijn muzikanten
29. Het heilige Jeruzalem
30. Het Duizendjarig Rijk
31. De Vier Evangelisten
32. De vrouwen van Canaän en de centurion
33. De Barmhartige Samaritaan
34. De Beproevingen van Jezus in de woestijn
35. Visioenen van Johannes op Patmos
36. Gedaanteverandering van Jezus
37. Gevangenschap en Bevrijding van Petrus
38. Doop van Jezus

VI - Paulus, apostel

OOSTGALERIJ

VII - Petrus, apostel

39. Samson verscheurt de leeuw
40. Marteldood van Petrus en Paulus
41. Bladermotief
42. Adam en Eva
43. Acanthusbladeren
44. Marteldood van de H. Laurentius (?)
45. Voetwassing
46. Palmbladeren
47. Arme Lazarus en de Rijke Vrek
48. Strijdende griffioenen met mensenhoofden in de klauwen

VIII - Durand de Bredons

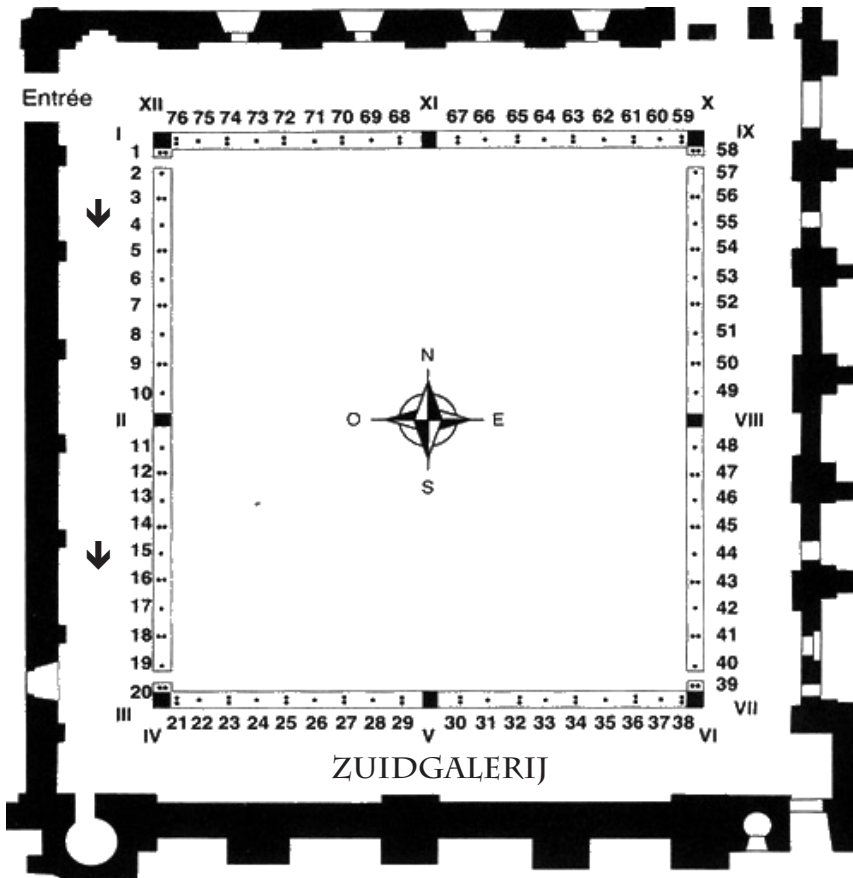
49. Mensen en vogels
50. Bruiloft van Cana
51. Bladermotief en pijnappels
52. Aanbedding door de Drie Koningen en Kindermoord
53. Bladermotief en dierenkoppen
54. Acanthusbladeren
55. Marteldood van de H. Saturninus
56. Acanthusbladeren
57. Marteldood van de heiligen Fructuo-

sus, Augurius en Eulogius
 58. Maria Boodschap en Visitatie
 IX - Jacobus, apostel

NOORDGALERIJ

X - Johannes, apostel
 59. Overwinning van de engel Michaël op de draak
 60. Vier adelaars
 61. Bladeren en ranken
 62. Twee wonderen van de H. Benedictus
 63. Vogels in strijd
 64. Petrus en Johannes genezen een lamme

65. Palmbladeren en ranken
 66. Hemels hof der Aartsengelen
 67. Wonderbaarlijke Visvangst
 68. Daniël in de leeuwenkuil en Habakuk
 69. Verovering van Jeruzalem door de Kruisvaarders (?)
 70. Bladeren en ranken
 71. Symbolen van de Evangelisten
 72. Strijdende vogels
 73. De drie Jongelingen in de Vuuroven
 74. Wonderen van de H. Martinus
 75. Bladeren en rankenmotief
 76. Jezus en de Samaritaanse Vrouw
 XII - Andreas, apostel

Enkele bijzonderheden in de kruisgang

Als naaste leerlingen van Jezus zijn de apostelen de pijlers van de Kerk. In Moissac zijn zij dan ook de hoekpijlers van de kruisgang, en hun namen staat gegraveerd boven hun hoofd. Op de noord-oost-hoek staat de H. Jacobus, patroonheilige van Santiago de Compostella in Spanje, het doel van de pelgrims-tocht die in de 9e eeuw bekend werd, maar hij draagt niet de attributen van de pelgrim.

Midden in de oost-galerij staat Durand de Bredons, abt van Moissac en bisschop van Toulouse, vóór de poort van de kapittelzaal, waar de monnikengemeenschap de belangrijke beslissingen namen.

Op de hoek van de zuid-galerij, het dichtst bij de kerk, beeldt kapiteel nr. 21 de marteldoor van Johannes de Doper af. Salome, de dochter van Herodias, danst tijdens een feestmaal. In zijn betovering vraagt koning Herodes haar een wens te doen. Op aandringen van Herodias vraagt Salome het hoofd van Jo-

hannes de Doper.

Salome is herkenbaar, in het midden van de afbeelding, aan haar opgeheven hand, als teken van gezag. Ze eist het hoofd van Johannes de Doper. Meer naar links, wijst Herodes naar de scepter, teken van zijn macht. Herodias, links van Herodes, draagt een mooie schoudermantel, die zich om de hoek van het kapiteel vouwt.

Vooraan ziet men de tafel van het feestmaal. In het midden, tussen twee broden, vloeien drie stromen bloed uit het hoofd van Johannes de Doper. Er is geen tekst nodig om deze bekende en zeer symbolische afbeelding te begrijpen, de boodschap wordt slechts door het beeld gegeven.

Helemaal achter in de noord-galerij, op het kapiteel nr. 74, het dichtst bij de spoorweg, zien we Martinus die zijn mantel deelt met een arme, met blote borst en uitstekende ribben.

UITGELICHT : HET KAPITEEL VAN DE VIER EVANGELISTEN (NR. 71)

De kerkvaders hebben aan de Evangelisten diersymbolen toegekend. Marcus kreeg het symbool van de leeuw (zijn Evangelie begint met de roep van Johannes de Doper in de woestijn), Lucas de stier (zijn Evangelie begint met het verhaal van Zacharias die een offer brengt, en de stier is een offerdier), Mattheüs wordt vergeleken met een mens (zijn Evangelie begint met de stamboom van Jezus), en Johannes met een adelaar (zijn Evangelie begint met een tekst over het hemels mysterie).

Op dit kapiteel is iedere Evangelist op één van de vier zijden van het kapiteel afgebeeld als een engel met wijd gespreide vleugels, met het (afgehakte) hoofd van zijn symbolisch dier. Op de westzijde staat Mattheüs, met een mensenhoofd en een open boek. Op de noordzijde staat Lucas,

met zijn stierenkop en een gesloten boek.

Op de oostzijde is Marcus, met een leeuwenkop, een open boek in de hand. En op de zuidzijde Johannes, met een adelaarskop en een gesloten boek.

Dit kapiteel met Evangelisten in de noordgalerij – een ander kapiteel in de zuidgalerij heeft hetzelfde thema – maakt waarschijnlijk deel uit van een groep in de onmiddellijke nabijheid bijeen geplaatste kapitelen, zoals het kapiteel over de strijd op het einde der tijden tussen engelen en draken, en het hemels hof der aartsengelen.

